

SOSYAL BİLİMLERDE ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ DERSİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Yard.Doç.Dr. A.Aşkı Kurt ¹

Yusuf Yıldırım ²

Gökçe Becit ²

Ömer Uysal ²

Nilgün Özdamar ²

Hakkı Bağcı ²

¹Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, BÖTE Bölümü

²Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, BÖTE Anabilim Dalı

ÖZ

Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin içeriği, süresi, işlenişi, değerlendirilmesi, ders sürecinde karşılaşılan problemler ve çözüm önerileri hakkında öğrenci görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda, 13 öğrenci ile gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen verilerin betimsel analizinden sonra, derse ilişkin görüşler, dersin amaçlarının gerçekleştirilme düzeyi, dersin içeriği, dersin süresi, dersin değerlendirme süreci, derste karşılaşılan sorunlar, karşılaşılan sorunlara ilişkin çözüm önerileri ve dersin uzaktan eğitim yöntemiyle işlenip işlenmemesi olmak üzere sekiz ana tema belirlenmiştir. Araştırmada öğrenciler Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Dersinin nasıl araştırma yapılacağını öğreten bir ders olduğunu, amaçlarının kısmen gerçekleştiğini, içeriğinin yeterli olduğunu, süresinin artırılması gerektiğini, değerlendirmesinin uygulamaya dönük olması gerektiğini ve dersin yüz yüze verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kavramlar: Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, bilimsel yöntem, öğrenci görüşleri

STUDENT VIEWS ABOUT SOCIAL SCIENCE RESEARCH METHODS LESSON

Abstract

Semi structured negotiation technique was used in the study aiming to introduce students' opinions about the content, time, how the lesson is performed, evaluation, the problems that are faced with during lesson process and solution offers of Searching Techniques subject in Social Sciences. In accordance with the aim of the research, after the descriptive analyses of the data obtained from the negotiations with 13 students, eight main themes were determined: opinions related to the lesson, realization level of the aims of the lesson, content of the lesson, time of the lesson, lesson evaluation process, problems that are faced with during the lesson, solution offers related to these problems and if the lesson should be performed distance or not. In the research, the students emphasize that Searching Techniques subject in Social Sciences is a subject that teaches how to make a research, its aims partially realize, its content is enough, its time should be expanded, its evolution should be practical and the lesson should be taught face to face.

Key words: Social Science Research Methods, scientific method, student views

1. GİRİŞ

Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersi yüksek lisans eğitiminde alınması gereken zorunlu ve enstitülere göre değişmekle birlikte genellikle güz döneminde verilen bir derstir. Bu dersin amacı, insanın önce doğayı, sonra hayatı anlama çabasının bir sonucu olarak, sistemleştirerek geliştirdiği bilimin ve bilimsel yöntemin temel esaslarını aktarmaya çalışmaktır. Bunun yanı sıra, sosyal bilimlerde yöntem sorununu yüksek lisans düzeyinde tartışma, araştırma yöntemleri konusunda temel gereklilikleri kazandırma, araştırma yöntem ve teknikleri konusunda ileri düzeyde bir anlayış kazandırmaktır.

Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri dersi sosyal bilimlerde bilimsel araştırmanın temel kavramları; bir araştırma planlama çalışmasında ele alınacak çıkış noktaları, alanyazın tarama teknikleri, araştırmanın problemini belirleme, araştırmanın önemi, araştırma modelleri, çalışma evreni, örneklem alma teknikleri, ölçekleme türleri, ölçme araç çeşitleri, ölçme araçlarında geçerlik ve güvenilirlik analizleri, veri toplama teknikleri ve veri girişi kodlamaları, parametrik ve parametrik olmayan istatistiksel analizler, bulguların sonuçlar ve tartışma yöntemleri gibi çok geniş bir yelpazede dersi alan öğrencilerde birikim sağlamayı amaçlamaktadır. Enstitülere ve dersi veren öğretim elemanlarına göre değişmekle birlikte bu dersin içeriğinde aktarılan konular “temel kavramlar, bilim, fen bilimi, sosyal bilim, nitel ve nicel araştırma yaklaşımları; nicel araştırmaların aşamaları: konu, amaç, kaynak taraması, evren ve örneklem, veri toplama ve analizi, raporlaştırma; betimsel yöntem: anket, görüşme, gözlem; ölçme ve ölçme araçları: ölçek türleri, geçerlik, güvenilirlik, nedensel karşılaştırma yöntemi, deneysel yöntem; bilimsel araştırma etiği, bilimsel araştırmaların değerlendirilmesi başlıkları altında toplanmaktadır (Kurt, 2007).

Bu bağlamda Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin amaçları, bilimsel araştırmanın temel kavramlarını açıklayabilme, bilimsel araştırma planlamasında çıkış noktalarını belirleyebilme, bilimsel araştırma çalışmasından alanyazından yararlanma ve kullanma becerileri kazanma, bir bilimsel araştırmanın problemini, amacını, önem ve sınırlılıklarını belirleyebilme, bilimsel araştırma modellerinden en uygun desenlemeyi yapabilme, problemi çözmeye yönelik uygun çalışma evreni veya örnekleme seçebilme, veri toplamada ölçme aracını, ölçek türlerine uygun olarak geliştirebilme, ölçme aracı geliştirmede geçerlik ve güvenilirlik analizlerini yapabilme, veri toplama tekniklerine uygun veri girişleri yapabilme, parametrik ve parametrik olmayan istatistiksel analiz tekniklerinin kullanım yerlerini belirleyebilme, yapılan bir araştırmanın sonuçlarını yorumlayabilme, elde edilen bulguları alanyazında tartışmaya açabilme olarak sıralanabilir (Kurt, 2007) Bu amaçları gerçekleştirebilmiş öğrencilerin ileride yapacakları bilimsel çalışmalarda daha az sorunla karşılaşacağı söylenebilir. Buna bağlı olarak sosyal bilimler öğrencilerinin, yapacakları bilimsel çalışmalarda ve özellikle de tez çalışmasında gereksinim duyacakları yöntembilimsel birikimi sağlamaya yönelik olan Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin yüksek lisans düzeyinde oldukça önem taşıdığı söylenebilir. Bu bağlamda yapılan çalışma, derse ilişkin sorunların ortaya çıkarılması, sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin sunulması ve derse ilişkin uygun değişikliklerin yapılabilmesi açısından önemlidir. Ayrıca nitelikli araştırma alanlarının ortaya çıkmasının sağlanabilmesi ve bilimsel çalışmalarda yeterliliği arttırma açısından yapılan çalışma önem taşımaktadır

2. AMAÇ

Araştırmanın amacı, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin içeriği, süresi, işlenişi, değerlendirilmesi, ders sürecinde karşılaşılan problemler ve çözüm önerileri hakkında öğrenci görüşlerini ortaya koymaktır. Bu genel amaç doğrultusunda çalışmanın alt amaçları;

- 1) Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersine ilişkin görüşler nelerdir?
- 2) Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin amaçlarının gerçekleştirilme düzeyi nedir?
- 3) Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin içeriğine ilişkin görüşler nelerdir?
- 4) Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin süresine ilişkin görüşler nelerdir?
- 5) Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin değerlendirme sürecine ilişkin görüşler nelerdir?
- 6) Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinde karşılaşılan sorunlar nelerdir?
- 7) Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinde karşılaşılan sorunlara ilişkin çözüm önerileri nelerdir?
- 8) Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin uzaktan eğitim yöntemiyle işlenmesine ilişkin görüşler nelerdir?

3. YÖNTEM

Nitel araştırma süreçlerine uygun olarak desenlenen araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış, hazırlanan formun geçerliliği için dört alan uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlardan gelen öneriler doğrultusunda, görüşme formuna son hali verilmiş, uygulama için hazır hale getirilmiştir.

Araştırmaya Anadolu Üniversitesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesinde yüksek lisans yapmış 4 kadın, 9 erkek olmak üzere 13 öğrenci katılmıştır. Görüşmeler her bir katılımcı ile ayrı ayrı ve kendileri ile birlikte belirlenen yer ve zamanlarda gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan 13 öğrenci ile bir ön görüşme yapılarak kendilerine çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmaya katılımın gönüllülük esasına göre gerçekleşeceği belirtilip görüşülmesi planlanan öğrencilerin onayı alınmıştır. Her bir öğrencinin kendi belirlediği tarih ve saatte görüşme için bir araya gelmiş ve görüşmeler her bir öğrencinin uygun gördüğü yerde gerçekleştirilmiştir.

Görüşme başlangıcında katılımcı öğrencilere görüşme ile ilgili genel bilgiler hatırlatılmış ve daha önce yazılı olarak alınan görüşme izninin bir kez de sözel olarak alınması ile görüşmeye başlanmıştır. Görüşmeler her bir öğrenciye görüşme formunda yer alan soruların sorulması ve alınan cevapların ses kayıt cihazı ile kaydedilmesi şeklinde gerçekleşmiştir. Görüşmeler tamamlandıktan sonra elde edilen ses kayıtlarının bilgisayar dökümü yapılmıştır. Dökümün yapılmasından sonra her bir soru için alınan cevaplar ilgili indekslere işlenmiş ve soru bazında bir sınıflama yapılarak toplanan veriler betimsel analiz için hazır hale getirilmiştir.

Verilerin betimsel analizi için öncelikle, elde edilen verilerden yola çıkarak, alanyazın ve kavramsal çerçeve göz önünde bulundurularak tematik bir çerçeve oluşturulmuştur. Oluşturulan tematik çerçevenin ve verilerin güvenilirliği için alan ve nitel araştırma bilgisine sahip beş uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Araştırmacıların

ve uzmanların işaretlemeleri karşılaştırılmış, görüş birliği / (görüş ayrılığı+görüş birliği)*100 (Miles ve Huberman, 1994) formülü kullanılarak, araştırmanın güvenilirliği % 86 olarak hesaplanmıştır. Bu değer %80'i geçmesi nedeniyle, araştırmanın güvenilirliğinin sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen veriler, görüşme sonucu elde edilen ham verilerden doğrudan alıntı yapılarak desteklenmiş ve bulgular oluşturulmuştur.

4. BULGULAR ve YORUMLAR

Araştırmanın amacı doğrultusunda, 13 öğrenci ile gerçekleştirilen görüşmelerin analizleri sonucunda elde edilen veriler sekiz ana temada toplanmıştır:

Belirlenen her bir temaya ilişkin alt temalar ve bulgular ilgili alt başlıklarda verilmiştir.

4.1 Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Dersine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde “Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersine ilişkin” bulgular ve yorumlara yer verilmiştir. Bu temaya ilişkin alt temalar, Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri dersine ilişkin görüşler temasının alt temalara göre dağılımı

Tema	Alt Temalar	Sayı
Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersine ilişkin görüşler	<i>Nasıl araştırma yapılacağını öğreten bir ders</i>	9
	<i>Yüksek lisans için temel ve önemli bir ders</i>	8
	<i>Tez hazırlamak için önemli bir ders</i>	4
	<i>Akademisyen olmak isteyenler için önemli bir ders</i>	3

Tablo 1’de görüldüğü gibi, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersi alan öğrencilerle yapılan görüşmelerde, 13 öğrenciden 9’u Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersini nasıl araştırma yapılacağını öğreten bir ders olarak görmektedir. Katılımcıların 8’i Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin yüksek lisans için temel ve önemli bir ders olduğunu belirtmiştir. 4 katılımcı tez hazırlamak için önemli bir ders olduğunu ve 3 katılımcı da akademisyen olmak isteyenler için önemli bir ders olduğunu ifade etmişlerdir. Bu alt temalara ilişkin görüşme dökümlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersi öğrencilerin araştırma becerilerini kazanmaları açısından önemli bir derstir....

Yüksek Lisans Eğitimi boyunca bilimsel araştırmanın nasıl yapılacağı, niteliği, bilimsel araştırmanın ne olduğu konusunda öğrencilere genel bir fikir sahibi yapabilecek düzeyde bir derstir.

Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin Yüksek Lisans dersleri arasında ayrı bir yeri vardır. Nedeni de şudur: akademisyenliğin ilk aşaması araştırma yapmak daha doğrusu araştırmayı yapmayı öğrenmektir.

Bu dersi almadan yöntem açısından nerde ne yapacağımı çok bilmiyordum. Bu dersi aldıktan sonra bir makale nasıl hazırlanır, amaç, yöntem, sınırlılıklar, bulgular, yorum kısmında neler yapılır bunlar açısından bilgi sahibi oldum.

Elde edilen verilere göre bu dersin adındanda anlaşılacağı üzere öğrencilere bilimsel bir araştırmanın nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin bilgi veren, daha sonra yapacağı akademik çalışmalarda nelere dikkat etmesi gerektiğini öğreten ve özellikle akademisyen olmak isteyenler için önemli bir ders olduğu söylenebilir.

4.2. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Dersinin Amaçlarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde, “Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin amaçlarına ilişkin görüşlere” yer verilmiştir. Bu temaya ilişkin alt temalar, Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri dersinin amaçları temasının alt temalara göre dağılımı

Tema	Alt Temalar	Sayı
Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin amaçları	<i>Kısmen gerçekleştirilmiştir</i>	8
	<i>Gerçekleştirilmiştir</i>	5

Tablo 2’de görüldüğü gibi, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersini almış katılımcıların 8’i dersin kısmen amaçlarına ulaşmış olduğunu ve 5’i de dersin amaçlarına ulaştığını belirtmişlerdir. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin amaçlarına ilişkin alt temalarla ilgili görüşme dökümlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Kısmen karşıladığını düşünüyorum. Bu derste bir araştırma nasıl desenlenir, onun üzerinde duruluyor. Fakat araştırma desenlenmesinden sonra neler yapılacağı üzerinde çok durulmuyor. Gerçi biz spps programında analiz yapmaya çalıştık. Fakat bunun yeterli bir eğitimini almadık. Analiz yaparken nelere dikkat edilmeli, ne gibi zorluklarla karşılaşılır ve bunlara nasıl çözüm bulunur bunlar üzerinde pek durulmuyor.”

Düşünüyorum, çünkü bu dersi almadan önceki halimle şimdiki halim arasında çok fark var. Almadan önce araştırma nasıl yapılır, bulgular nasıl ortaya koyulur, makale nasıl yazılır bilmiyordum. Şimdi oturup güzel bir çalışma yapabiliyorum, dizayn edebiliyorum. Bu yüzden amacı gerçekleştiriyor.

Elde edilen verilere göre ders içeriğinin kapsamlı olması, zamanın kısıtlı olması nedeniyle dersin gerçekleştirilmesi planlanan amaçlarının çoğu zaman gerçekleştirilemediği söylenebilir.

4.3. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Dersinin İçeriğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin içeriğine ilişkin görüşlere yer verilmiştir. Bu temaya ilişkin alt temalar, Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri dersinin içeriği temasının alt temalara göre dağılımı

Tema	Alt Temalar	Sayı
Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin içeriği	<i>İçerik yeterli</i>	6
	<i>İçerik uygulamaya dönük olmalı</i>	6
	<i>İçerik sayısal bilgi gerektiriyor, anlaşılması zor</i>	3
	<i>Kaynak kitaplar anlaşılır değil</i>	2
	<i>İçerikte hem nitel hem nicel bilgi içermeli</i>	2

Tablo 3’de de görüldüğü gibi Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri almış öğrencilerin dersin içeriğine ilişkin görüşleri içeriğin yeterli olması, içeriğin uygulamaya dönük olması, içeriğin sayısal bilgi gerektirmesi, kaynak kitapların anlaşılır olmaması ve içerikte hem nitel hem nicel bilgiye yer verilmesi olmak üzere toplam beş alt tema altında toplanmıştır. Katılımcıların 6’sı içeriğin yeterli olduğunu 6’sı içeriğin uygulamaya dönük olması gerektiğini, 3’ü içeriğin sayısal bilgi içermesinden ötürü zor anlaşıldığını, 2’si konuya ilişkin kaynak kitapların yeterince anlaşılır olmadığını ve 2’si de ders içeriğinin hem nitel hem de nicel bilgilerden oluşması gerektiğini belirtmiştir. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin içeriğine ilişkin alt temalarla ilgili görüşme dökümlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Kişiyeye lazım olabilecek bilgileri içeriyor yani gerek istatistik bilgiler olsun gerek araştırma probleminin alt basamakları olsun her şeye yer verilmiş, daha fazla ekstra bir şey koyulabilir mi bilmiyorum ama gerek yok.

Bence bu ders uygulamaya dönük işlenmeli. Demek istediğim gerçek hayatta kullanacağımız konular bu derste verilmeli.

..... içeriği sayısal ağırlıklı bir ders, sayısal bilgi gerektiriyor, verilerle uğraşıyorsunuz sürekli. Kendi yaptığımız çalışmalarda kendi yaptığımız çalışmalarla aklında kaldığı şekliyle SPSS’ e veri giriyoruz, çalışmalar yapıyoruz. Dediğim gibi içeriği sayısal ağırlıklı bir ders, bence zor bir ders, anlaşılması zor bir ders.

Aslında uzun kitap olarak mesela bizim kullandığımız kitap kalın değildi ama bilimsel kelimeler fazla olduğu için yani nasıl diyeyim kısacası zor bir ders.

Örneğin son yıllarda artık nicel araştırmanın yerini nitel araştırma almış durumda. Fakat bu dersin amaçlarına baktığımızda hala nicel araştırmaya göre düzenlenmiş. Nitel araştırma nicel araştırmaya göre farklı teknikler içeriyor.

Elde edilen verilere göre Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin içeriğinin güncellenmesi, hem nitel hem nicel bilgiler içermesi ve uygulamaya dönük olması gerektiği aynı zamanda konu ile ilgili yazılmış kitapların anlaşılır bir dille yazılması gerektiği söylenebilir.

4.4. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Dersinin Süresine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Dersinin süresine ilişkin görüşlere yer verilmiştir. Bu temaya ilişkin alt temalar, Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri dersinin süresi temasının alt temalara göre dağılımı

Tema	Alt Temalar	Sayı
Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin süresi	<i>Artırılmalı</i>	11
	<i>Yeterli</i>	2

Tablo 4’de de görüldüğü gibi, 11 katılımcı Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin süresinin artırılması gerektiğini buna karşın 2 katılımcı da ders süresinin yeterli olduğunu belirtmiştir. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ders süresine ilişkin görüşler ile ilgili görüşme döküm örneklerine aşağıda yer verilmiştir:

Konu anlatımı için bir dönem yeterli olabilir. Ama uygulama aşamasında bir dönem yetmeyebilir. Bu ders iki aşamalı olabilir belki. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri 1 ve 2. Biri almadan ikincisi almasına izin verilmeyebilir. İkincisinde ileri araştırma teknikleri gösterilip analiz üzerinde durulabilir.

Bu dersin süresi çok az...

Ders tek dönem değil iki dönemde olsaydı daha yararlı olurdu. Süresi de uygulamaya elverişli olacak şekilde 3 saat ama dediğim gibi 2 dönem olsaydı yani ilk dönemden itibaren olsaydı daha iyi olurdu.

Dersin süresinin yeterli olduğunu düşünüyorum. Yani daha fazla olması pek fazla bir şey kazandırmaz. Yani ders saati, süresi yeterli diye düşünüyorum.

Elde edilen verilere göre dersin kapsamı ve amaçları göz önüne alındığında dersin süresinin yetersiz olduğu ve artırılması gerektiği söylenebilir.

4. 5. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Dersinin Değerlendirmesine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin değerlendirmesine ilişkin bulgular ve yorumlara yer verilmiştir. Bu temaya ilişkin alt temalar, Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri dersinin değerlendirmesi temasının alt temalara göre dağılımı

Tema	Alt Temalar	Sayı
Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin değerlendirilmesi	<i>Uygulamaya dönük olmalı</i>	8
	<i>Teorik ve uygulamalı olarak yapılmalı</i>	4

Tablo 5’te görüldüğü gibi, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersi alan öğrencilerle yapılan görüşmelerde, 8’i değerlendirmenin uygulamaya dönük olması gerektiğini, 4’ü ise değerlendirmenin hem uygulamalı hem de teorik olarak yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Bu temalarla ilgili görüşme döküm örneklerine aşağıda verilmiştir:

Bence bu ders çalışmalara dayalı olarak değerlendirilmelidir. Yani öğrencilere çalışmalar yaptırılmalı, bu çalışmalarını yapabiliyor mu, dersin içeriğindeki o uygulanacak çalışmalardan örnekler yaptırarak.

Uygulamaya dönüktü ve çokta yararlı olmuştü. Değerlendirmenin uygulamaya dönük olması çok yararlı bence.

Elde edilen verilere dayalı olarak, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin değerlendirilmesinin sınavlarla değil öğrenciler tarafından yapılan araştırma ve projelerle yani uygulamaya dönük olarak değerlendirilmesinin daha sağlıklı olacağı söylenebilir.

4.6. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Dersinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlere yer verilmiştir. Bu temaya ilişkin alt temalar, Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri dersinde karşılaşılan sorunlar temasının alt temalara göre dağılımı

Tema	Alt Temalar	Sayı
Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinde karşılaşılan sorunlar	<i>Dersin süresi yetersiz</i>	8
	<i>Dersin istatistik boyutunda sorun yaşanmaktadır</i>	5
	<i>Ders teorik işleniyor</i>	3
	<i>İçerik sayısal bilgi gerektiriyor, anlaşılması zor</i>	3

Tablo 6’da görüldüğü gibi, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersini almış bireylerin 8’i dersin süresinin yetersiz oluşunu, 5’i dersin istatistik boyutunda sorunlar yaşandığını, 3’ü dersin teorik olarak işlenmesini, 3’ü de içeriğin sayısal bilgi gerektirmesini derste karşılaşılan başlıca sorunlar olarak nitelendirmektedirler. Karşılaşılan sorunlarla ilgili görüşme dökümlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Ders sürecinde karşılaştığım en büyük problem; ben sözelci olduğum için istatistiğe dayalı bir ders olduğu için İstatistik konularında çok zorlandım ve elde ettiğim bulguları değerlendirme de çok zorluk çektim.

Sınıftaki öğrenci sayısında fazlalıktan dolayı her konuyu her konuyu ayrıntılı olarak inceleyemedik, ele alamadık, daha doğrusu hocamızın anlatacak zamanı kalmadı. Mesela bir konuyu işliyorduk hocamızın bize o konu hakkında ayrıntılı bilgi verecek zamanı kalmıyordu. Ders süresi de yetersiz. Bunların hepsi bir araya gelince problem oluyor.

Elde edilen verilere göre derste karşılaşılan en büyük problemin dersin süresinin yetersiz olması ve dersin istatistik boyutunun anlaşılmasının zor olması olduğu söylenebilir.

4.7. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Dersinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri

Bu bölümde, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinde karşılaşılan sorunlara ilişkin çözüm önerilerini içeren görüşlere yer verilmiştir. Bu temaya ilişkin alt temalar, Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri dersinde karşılaşılan sorunlara ilişkin çözüm önerileri temasının alt temalara göre dağılımı

Tema	Alt Temalar	Sayı
Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinde karşılaşılan sorunlara ilişkin çözüm önerileri	<i>Dersin süresi artırılmalı</i>	11
	<i>İçerik uygulamaya dönük olmalı</i>	6
	<i>Ders yüksek lisansın birinci döneminde alınmalı</i>	2
	<i>İçerikte hem nitel hem nicel bilgi içermeli</i>	2
	<i>Kullanılan programların lisans problemleri çözülmeli</i>	1
	<i>Laboratuar saati eklenmeli</i>	1

Tablo 7’de de görüldüğü gibi Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri almış öğrenciler, derste karşılaştıkları sorunlara bazı çözüm önerileri sunmuşlardır. Öğrencilerin 11’i dersin süresini arttırmayı, 6’sı içeriğin uygulamaya dönük yapılmasını, 2’si dersin yüksek lisansın birinci dönemde alınmasını, 2’si içeriğin nitel ve nicel bilgiler içermesini, 1’i kullanılan programların lisans problemlerinin çözülmesini, 1’i laboratuar saati eklenmesini çözüm önerisi olarak sunmuştur. Karşılaşılan sorunlara ilişkin çözüm önerileri ile ilgili görüşme dökümlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Biraz fazla zaman olabilse, dersi iki döneme bölebilsek, ben olsam öyle yapardım. Çünkü bu derste her şeyi ayrıntılı olarak öğrenmek gerekiyor.

Birincisi ders saatleri artırılabilir, laboratuar saatleri konabilir, ikincisi biz bu programları eğitim amaçlı kullanıyoruz bir çare bulunabilir

Elde edilen veriler ışığında Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin süresi ve işlenişine ait bir takım düzenlemeler yapılarak dersin daha etkili hale getirilebileceği söylenebilir.

4.8. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Dersinin Uzaktan Eğitim Yöntemiyle İşlenmesine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Dersinin uzaktan eğitim yöntemiyle işlenmesine ilişkin görüşlere yer verilmiştir. Bu temaya ilişkin alt temalar, Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri dersinin uzaktan eğitim yöntemiyle işlenmesi temasının alt temalara göre dağılımı

Tema	Alt Temalar	Sayı
Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin uzaktan eğitim yöntemiyle işlenmesi	<i>Ders yüz yüze verilmeli</i>	6
	<i>Ders uzaktan eğitimle verilmeli</i>	4
	<i>Ders hem yüz yüze hem de uzaktan eğitimle verilmeli</i>	3

Tablo 8’de de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin 6’sı dersin yüzyüze verilmesi gerektiğini, 4’ü dersin uzaktan eğitimle verilmesi gerektiğini, 3’ü de dersin hem yüzyüze hem de uzaktan eğitimle verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin uzaktan eğitim yöntemiyle işlenmesi temasının alt temalarıyla ilgili görüşme dökümlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

....yani araştırma desenleri öğretilabilir, bilginin kaynağıyla alakalı teoriler öğretilabilir, nasıl literatür taraması yapılır, nasıl yazılır yani bazı şeyler Web tabanlı verilebilir ama, ben öğrenciyi araştırma problemlerini cevaplarken kullandığımız istatistiksel programların Web tabanlı eğitimle verilebileceğine inanmıyorum.

Uzaktan eğitimle bence çok zor. Uzaktan eğitim yoluyla bu ders alınsa bile öğrenilebileceğini pek düşünmüyorum. Çünkü ağır bir ders bir de akademik temele dayanan bir ders o yüzden zor.

... bu dersin ve diğer derslerin Uzaktan Eğitimle verilmesi taraftarıyım.

Elde edilen verilere göre dersin içeriği dolayısıyla yüz yüze verilmesi gerektiği bunun yanısıra bir takım etkinliklerin uzaktan eğitim yoluyla verilebileceği söylenebilir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin içeriği, süresi, işlenişi, değerlendirilmesi, ders sürecinde karşılaşılan problemler ve çözüm önerileri hakkında öğrenci görüşlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmanın bulguları, alanyazında yer alan araştırma sonuçlarıyla da desteklenmektedir. Şimşek ve diğerlerinin (2007) yapmış oldukları son on yılda eğitim teknolojisi alanında yapılan doktora tezlerin değerlendirilmesini kapsayan çalışmada, hazırlanan tezlerin büyük çoğunluğunun yöntem bölümünde eksiklikleri olduğu saptanmıştır. Bunun nedenlerinden birisi de, tezi yazan araştırmacıların araştırma yöntem bilgilerinin yetersiz olduğudur. Köklü ve Büyüköztürk’ün (1999) yaptıkları çalışmada lisansüstü eğitimde öğrencilerin yanı sıra danışmanların da araştırmada yöntem geliştirme ve özellikle verilerin analizi ve araç geliştirme konularında sorun yaşadıkları görülmüştür. Benzer şekilde Sönmez’in (2005), gerçekleştirdiği çalışmada, bilimsel araştırmalarda giriş, problem cümlesi, tanımlama ve sınırlamalarda yapılan yanlışlar, yöntem, örneklem, denekleri belirleme, verileri toplamada pek çok sorunun yaşanmasına neden olduğu dolayısıyla veri toplama araçlarını ve kullanılacak istatistiksel teknikleri etkilediği belirtilmiştir. Bu bağlamda eksik alan ve yöntem bilgisiyle yapılan çalışmaların bilimsel ilkelere uygun olmadığı savunulmuştur. Bilimsel araştırmalarda giriş, problem cümlesi, tanımlama ve sınırlamalar araştırma yöntemleri dersinin temel konuları olmasından dolayı araştırmada bu dersin içeriğine ilişkin elde edilen bulguları desteklemektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak şu öneriler geliştirilebilir.

- Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Dersinin süresi arttırılabilir.
- Dersin amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için ders Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri 1, 2 olmak üzere iki döneme yayılabilir.
- Öğrencilerin karşılaşabilecekleri durumlara ilişkin çok sayıda etkinlik düzenlenebilir.
- Dersin istatistik bölümü daha detaylı aktarılabilir.
- Ders yüzyüze anlatımın yanı sıra uzaktan eğitim yoluyla yapılacak etkinliklerle desteklenebilir.

- Dersin içeriği hem nicel hem nitel bilgileri içerecek şekilde güncellenebilir.
- Ders lisansüstü eğitimin ilk döneminde verilebilir.

KAYNAKÇA

Köklü, N. ve Büyüköztürk, Ş. (1999). Eğitim bilimleri alanında öğrenim gören lisansüstü öğrencilerin araştırma yeterlikleri konusunda öğretim üyelerinin görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 23 (11 2), 8-28.

Kurt, A.A. (2007). ARY111-Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Ders Tanıtımı
<http://orgunx.anadolu.edu.tr/tanit.asp?oy=2006&dn=001&dk=ARY111&dl=01&dg=C&yy=1&br=5501060101&tc=34864093748>

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE

Sönmez, V. (2005). Bilimsel Araştırmalarda Yapılan Yanlılıklar. *Eurasian Journal of Educational Research*, 18, pp, 150-170

Şimşek, A., Becit, G., Kılıçer, K., Özdamar, N., Akbulut, Y., Yıldırım, Y. (2007). Türkiye'deki Eğitim Teknolojisi Araştırmalarında Güncel Eğilimler, I. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu, Çanakkale/Türkiye